

DISPUTATIO XIII.

De Peccato mortali & Veniali?

Celeberrima divisio peccati est, quâ dividitur in mortale & veniale. Mortale dicitur à morte spirituali, quam infert animæ Rom. 6. v. 23. *Stipendia enim peccati mors.* Veniale, ed quod veniam facile consequatur & radicem veniæ ac remissionis non tollat sicut peccatum mortale de quo S. Aug. hom 41. in Joan. *Crimen est peccatum grave, accusatione & damnatione dignissimum.* Et superius de veniali: *quemlibet valde iustum discutias in hac vitâ, quamvis iam sit dignus iusti vocabulo, non est tamen sine peccato.* Prov. 24. v. 16. *Septies cadet iustus & resurget.* Jac. cap. 3. v. 2. *In multis offendimus omnes.*

QUÆSTIO I.

An peccatum mortale & veniale distinguantur specie, & unde distinctio dignoscatur?

Suppono: dari aliqua peccata venialia, ut patet tum ex dictis, tum ex definitione Con. Trid. sess. 6. de justif. cap. 11. *Licet enim in hac mortali vitâ quantumvis sancti & iusti in levia saltem & quotidiana, quæ etiam venialia dicuntur, peccata quandoque eadant non propterea desinunt esse iusti.* Cujus ulterior ratio est: quemadmodum in Societate civili committuntur aliquæ offensæ graves, aliquæ leves, ita etiam in amicitia hominis cum Deo quædam sunt peccata gravia, quædam levia, & quidem peccata quædam sunt levia ex naturâ suâ, & non solum propter extrinsecam non imputationem: ut colligitur ex propositione 20. *Baji condemnata: nullum est peccatum ex naturâ suâ veniale, sed omne peccatum meretur pœnam æternam.*

DICO

DE PECCATO
DICO I. Divi
diviso generis in
genem generis,

1.

Probat: pecc

Metalogicè conve

peccatum mortale &

no constitutiva p

tione constituti

publicatur nomine

ordinis, quod ac

vulgoque peccati

1. Peccatum mo

et, quia gratiam &

peccatum destruit; pe

Deo simpliciter,

peccatum non circa

Deum est inordi

no non destruit sed

no minus fervide fet

v. claritatem,

2. Peccatum mo

no, cujus observ

v. observandam gratia

no, peccatum ven

no, cujus observa

v. salutem sed solum

v. vel citius salut

4. Peccatum mo

v. precepti, scil.

v. enim legis est

v. contra aliquod p

v. precepti: vid

v. illius extensivum

4. Inordinatio pe

DICO I. *Divisio peccati in veniale & mortale non est divisio generis in species, qua aequaliter participans rationem generis, sed analogi, S. Th. hic Q. 88. a. 1. ad 1.*

Probatur: peccatum veniale & mortale solummodo Analogicè conveniunt in ratione peccati, nam licet peccatum mortale & veniale essentialiter differant, quia ratio constitutiva peccati mortalis est perfectè diversa à ratione constitutivâ peccati venialis, non tamen significatur nomine peccati una ratio utrique perfectè communis, quod ad univocationem requiritur, ut patet utriusque peccati essentiam exponendo.

1. Peccatum mortale avertit à fine ultimo simpliciter: quia gratiam & conjunctionem cum Deo per charitatem destruit; peccatum autem veniale non avertit à Deo simpliciter, sed solum secundum quid, in quantum non circa Deum ipsum sed circa referibilia in Deum est inordinatio: quia conjunctionem cum Deo non destruit sed tantum minuit faciendo, ut homo minus fervidè feratur in Deum, ut ultimum finem per charitatem.

2. Peccatum mortale est transgressio legis vel præcepti, cujus observatio est simpliciter necessaria ad conservandam gratiam & obtinendam salutem æternam; peccatum veniale est transgressio legis vel præcepti, cujus observatio non est simpliciter necessaria ad salutem sed solum secundum quid ad obtinendam meliùs vel citiùs salutem.

3. Peccatum mortale fit contra præceptum & finem præcepti, scil. contra charitatem, quam tollit: finis etenim legis est dilectio; peccatum veniale licet fit contra aliquod præceptum, non tamen est contra finem præcepti: videl. charitatem, quam non tollit, sed illius extensivum fervorem iminuit.

4. Inordinatio peccati mortalis est ab intrinseco irrepara-

reparabilis: quia non relinquit radicem & principium vitæ spiritualis videl. gratiam; peccatum autem veniale est ab intrinseco reparabile: quia relinquit gratiam & charitatem, quæ est principium veniæ & vitæ spiritualis.

5. Demum peccatum mortale inducit reatum pœnæ æternæ, peccatum verò veniale reatum pœnæ temporalis. Cum igitur peccatum veniale non æqualiter cum mortali participet rationem peccati: cum peccatum mortale sit peccatum simpliciter, & peccatum veniale peccatum secundum quid, sequitur quod divisio peccati in peccatum mortale & peccatum veniale sit divisio analogi in sua analogata.

DICO 2. *Cum voluntas fertur in aliquid, quod secundum se repugnat charitati, per quam homo ordinatur in ultimum finem, illud peccatum ex suo objecto habet, quod sit mortale. . . . quandoque verò voluntas peccantis fertur in id, quod in se continet quandam inordinationem, non tamen contrariatur dilectioni Dei & proximi. . . . & talia sunt peccata venialia ex suo genere S. Th. hic Q, 88. 2. 2 O.*

Explicatur: dignoscitur distinctio peccati mortalis & venialis ex regulis partim intrinsecis ex ipsâ naturâ utriusque peccati desumptis, partim extrinsecis: regulæ intrinsecæ distinguendi peccatum mortale à veniali sunt:

1. Peccata, quæ opponuntur Deo vel divino cultui & honori, sunt peccata mortalia: ut: quæ adversantur virtutibus Theologis, virtuti religionis, pœnitentiæ &c.

2, Peccata, quæ sunt contra proximum, ac adversantur virtuti justitiæ vel charitatis, proximumque lædunt in bonis corporis vel animæ, si materia sit gravis, sunt peccata mortalia.

3. Peccata, quæ tantum sunt contra nos ipsos per

im-

DE PECCATO
moderationem
in bonis
peccata venialia
excipiuntur pec
in solâ intr
opponuntur
in bonis ani
membris, san
in ordine ad
habet homo
1. 2. dicitur.
Regulæ extrinsec
eologo aut script
preceptum in
Lex humana
materia gravis,
gravius.
Quando non
aliquod obliget
ad traditio
timoratorum

QU

An Peccatum

Suppono 1. Aliq
intrinsecè, &
quod in se hab
aut perfe
tribitur: ut
operum Chri
quod in se habet
respicit tante
obectum vel termi
est infinita t
1. 2. Theol. S.

immoderationem passionum, si non inferant notabile
 damnum in bonis animæ vel corporis sunt communi-
 ter peccata venialia Dixi 1. Tantum contra nos ip'sos :
 ut excipiantur peccata, quæ quidem apparenter con-
 sistunt in solâ immoderatione concupiscentiæ, reverâ
 tamen opponuntur bono speciei v.g. incontinentia.
 Dixi 2. in bonis animæ vel corporis ut: in rationis usu,
 vitâ, membris, sanitate corporis &c. quorum tantum
 usum in ordine ad fines honestos, non verò domi-
 nium habet homo, sicut est dominus bonorum fortu-
 næ ut 2. 2. dicitur.

Regulæ extrinsecæ sunt: 1. Quandounque a'iquid in
 decalogo aut scripturâ est præceptum aut prohibitum,
 illud præceptum in materiâ gravi obligat sub mortali.

2. Lex humana non obligat sub mortali, nisi adsit
 & materia gravis, & constet de intentione legislatoris
 obligandi graviter.

3. Quando non scitur, vel dubitatur: an præcep-
 tum aliquod obliget sub mortali vel veniali, attenden-
 dum est ad traditionem Ecclesiæ, praxin fidelium, ju-
 dicium timoratorum.

Q U Æ S T I O II.

*An Peccatum mortale in ratione offensa sit
 infinitum?*

Suppono 1. Aliquid dupliciter dicitur infinitum;
 intrinsecè, & extrinsecè: intrinsecè infinitum
 est, quod in se habet infinitam intensiorem, magni-
 tudinem, aut perfectionem, quæ nullo termino cir-
 cumscribitur; ut perfectiones & attributa divina,
 valor operum Christi. Extrinsecè infinitum est, quod
 quidem in se habet intensiorem vel perfectionem fini-
 tam, respicit tamen extrinsecè aliquid infinitum velut
 objectum vel terminum; sic visio beatifica in aliquo
 beato est infinita non intrinsecè, sed extrinsecè; in-

trinsecè quidem est finita; quia perfectionem finitam habet, cum in uno beato detur perfectior vel imperfectior visio, quam in altero; est infinita extrinsecè: quia respicit Deum, qui est objectum infinitum. Addunt aliqui infinitum secundum quid; quod ita explicant: hoc in suo ordine quidem actu terminum habet: quia potest dari majus & minus in isto ordine, illa tamen, quæ sunt inferioris ordinis, infinitè excedit: quia quodlibet inferioris ordinis, quamvis infinita darentur, non accedit ad perfectionem illius, quod est ordinis superioris. Exemplum est: actus charitatis supernaturalis in se finitus est, cum habeat intensionem finitam, & possit esse perfectior & perfectior, excedit tamen actus naturales modo infinito secundum quid: quia nullus actus naturalis, licet crescant in perfectione naturali in infinitum, potest accedere ad perfectionem actus supernaturalis.

Suppono 2. In peccato inveniuntur tria mala: imprimis: peccatum est malum in se: cum adversetur rectæ rationi & regulis morum; deinde est malum homini vel peccatori, quem denudat gratiâ omnibusque virtutibus concomitantibus, redditque obnoxium pœnæ æternæ, tam damni, quam sensûs; demum est malum Deo non effectivè, cum creatura, Deo nullum malum inferre possit, sed affectivè; dum peccator ex amore creaturæ Deum ejusque amicitiam contemnit, & suum finem ultimum in bono vel commodo proprio constituit, quæ est gravissima Deo injuria.

Suppono 3. Malitia peccati secundum se sumpta non est infinita: quia malitia peccati est difformitas ad regulas morum, sicut autem rectitudo moralis & conformitas ad leges non est infinita, ita neque irrectitudo vel difformitas. Adde: objectum non diffundit malitiam in actum nisi prout representatur ab intelle-

Et;

DE PECCATO
 ab illo autem
 solummo
 & ideo unu
 difforme re
 non d
 Suppono 4. Pec
 etiam est finitur
 gratiæ & virtu
 sicut gratia
 penam damni
 erim sit
 infinito pos
 non est pensanc
 privat, sec
 immediatè.
 bono infini
 modo finito obtine
 priam, in alterâ
 quæ ex pe
 & dolor a
 est, & unus p
 motem pœnam
 peccati mortalis
 duracionem
 inordinacionem
 non ultimi finis,
 principia vitæ supe
 ris de se est irre
 vitæ corporalis, in
 debuit principiari
 inordinacioni autem
 quando enim m
 pœnæ est peccatur
 per durat pœna.
 talis secundum q

Etia: ab illo autem repræsentatur modo finito. Ergo malitiam solummodo finitam in actum refundere potest; & ideo unum peccatum mortale est magis vel minus difforme rectæ rationi & regulis morum, in infinito autem non datur majus & minus.

Suppono 4. Peccatum in quantum est malum hominis etiam est finitum: peccatum enim infert privationem gratiæ & virtutum infusarum: hæc autem est finita, sicut gratia & virtutes sunt finitæ. Deinde infert pœnam damni, quæ in ratione pœnæ est finita, quamvis enim sit privatio boni infiniti, non tamen modo infinito possidendi: quantitas autem privationis non est pensanda ex solâ quantitate objecti, quo mediatè privat, sed ex quantitate possessionis, quâ privat immediatè. Ita licet peccatum privet peccatorem bono infinito, illo tamen privat, quatenus modo finito obtinetur, & possidetur in hâc vitâ per gratiam, in alterâ vitâ per gloriam; demum pœna sensûs, quæ ex peccato sequitur, est finita: quia est afflictio & dolor ab igne inflictus, qui similiter finitus est, & unus peccator pro gravitate peccatorum majorem pœnam patitur, quam alter, attamen pœna peccati mortalis secundum quid est infinita, vid. quoad durationem: quia peccatum mortale habet in se inordinationem irreparabilem, cum tollat rationem ultimi finis, gratiam & charitatem, quæ sunt principia vitæ supernaturalis; sicut igitur mors corporalis de se est irreparabilis, quia destruit principium vitæ corporalis, ita etiam peccatum mortale, quia destruit principium vitæ supernaturalis, vid. gratiam; inordinationi autem irreparabili debetur pœna æterna: quamdiu enim manet causa, manet effectus: causa pœnæ est peccatum semper manens; ergo etiam semper durat pœna. Alia ratio: quare pœna peccati mortalis secundum quid sit infinita: esse potest: quia

nulla pœna naturalis, quamvis crescens in infinitum, potest adæquare gravitatem culpæ quam continet malitia minimi peccati mortalis: cum enim peccatum mortale sit ordinis superioris: quia est offensa Dei & injuria contra Deum, hinc quodlibet peccatum mortale justè puniri potest quantâvis pœnâ naturali sine fine duraturâ, cum in intensiōe æqualis esse non possit. His præmissis.

DICO. In peccato duo sunt, quorum unum est aversio ab incommutabili bono, quod est infinitum: unde ex hâc parte peccatum est infinitum, S. Th. hic Q. 87. a. 4. O.

Explicatur Conclusio: peccator transgrediendo legem divinam avertit se à Deo, & convertit se ad creaturam: hæc conversio est finita: quia convertit se ad bonum finitum finito modo; aversio autem est infinita, non intrinsecè: quia potest esse major vel minor aversio, sed extrinsecè: quia à bono infinito se avertit. Conclusio ita explicata.

Probat 1. Offensa in ratione offensæ infinita intrinsecè & simpliciter debet vel formaliter vel eminenter continere omnem injuriam & offensam, ita, ut non possit dari major offensa: cum infinitum constituatur per carentiam termini extrinseci; atqui quâlibet offensâ Dei potest dari major: potest enim cum majori vel minori advertentiâ & cognitione Dei committi; item Deus magis offenditur per plura peccata, quam per unum; magis per odium Dei, quam per furtum &c. Ergo nullius peccati offensa est simpliciter infinita.

Probat 2. Quod in se ipso per intrinsecam denominationem non est infinitum, nequit dici simpliciter infinitum; ideòque quamvis sint plura, quæ extrinsecè terminantur ad formam infinitam, sunt tamen simpliciter finita, & solum objectivè, terminativè,

DE PECC
tivè, & secu
nihil habet
infinita: quæ
& in recto, f
ab ultimo fin
nabile fundam
finita.

Probat 3

2, 9, ad 15. S

rat ex parte

re actus, quo

vel remissior;

natur. vel injur

nor injuria, q

riandi; sic in

idem sit honor

juxta diversum

esse major alte

liter Dei injur

esse major alte

Probat 4

nitudinem à

fieri sive priva

forma opposit

sed etiam ex qu

liter privatio

morbus, qui

sed unus alter

privatio causa

vat Deum rat

minus juxta c

adeoque maj

affectu in pec

tensiōe pecc

Obj. 1. S

DE PECCATO MORTALI & VENIALI. 293
tivè, & secundum quid infinita; atqui offensa Dei nihil habet in se, unde denominetur intrinsecè infinita: quia omnia, quæ offensa dicit formaliter & in recto, sunt finita: est enim formaliter aversio ab ultimo fine, læsiva juris divini, dans Deo rationabile fundamentum indignationis, quæ omnia sunt finita.

Probatur 3. Juxtà doctrinam S. Th. Q. 2. de malo a. 9. ad 15. *Quantitas contemptus non solum mensuratur ex parte ejus, qui offenditur; sed etiam ex parte actus, quo quis contemnitur, qui potest esse intensior vel remissior;* Ergo quamvis eadem persona contemnatur vel injuriatur, potest tamen esse major vel minor injuria, quo major est affectus vel modus injuriandi; sic in civilibus, quamvis sit eadem persona, idem sit honor vel jus, quod læditur, nihilominus juxta diversum modum injuriandi una injuria potest esse major alterâ. Ergo licet offensa peccati sit formaliter Dei injuria & læsio juris divini, una læsio potest esse major alterâ & consequenter nulla est infinita.

Probatur 4. Privatio in facto esse sumit suam magnitudinem à forma, quâ privat: privatio autem in fieri sive privatio causalis non tantum mensuratur ex forma oppositâ, ad cujus formalem privationem tendit, sed etiam ex quantitate causæ, sic mors, quæ est formaliter privatio vitæ, est eadem in omnibus, attamen morbus, qui est privatio causalis, non est æqualis, sed unus altero major; atqui injuria peccati est solum privatio causalis juris divini, quatenus in affectu privat Deum ratione ultimi finis; ergo recipit magis & minus juxta quantitatem causæ vel affectum peccantis, adeoque majorem Deo injuriam infert, qui majore affectu in peccati objectum fertur, & qui minore intensione peccat. minus Deum offendit.

Obj. 1. S. Th. pluribus locis videtur sentire quod

malitia peccati sit infinita ut Q. 28. de verit. a. 2. O. *Cum Deus in infinitum creaturam excedat, erit peccantis mortaliter offensa infinita ex parte dignitatis eius, cui per peccatum quodammodo injuria fit.* Et in 3. ad Annibaldum dist. 20. Q. un. a. 1. ita discurre: pro injuriâ infinitâ requiritur infinita emenda, peccatum est infinita injuria, tantò enim major est injuria, quanto major est ille, in quem peccatur. Ergo requiritur infinita emenda pro eo.

R. De mente Dris Ang. satis constare, dum in 3. p. Q. 1. art. 2. ad 2. dicit: *Peccatum contra Deum commissum quandam infinitatem habet ex infinitate divina majestatis, quod est: aliqualem & secundum quid.* Idem in loc. cit. dicit offensam peccantis mortaliter esse infinitam, non absolutè, sed ex parte dignitatis ejus cui per peccatum fit injuria, ex aliâ quidem parte vid. actûs non est offensa infinita. Ad discursum ex secundo loc. adductum respondetur: tantò gravior est injuria, quantò major est ille, in quem peccatur: si fiat comparatio juxta proportionem Geometricam, aut quantitatem vel extrinsecam vel intrinsecam Con. si fiat comparatio juxta proportionem Arithmetiam sive quantitatem solum intrinsecam nego. Ergo injuria est infinita extrinsecè & secundum quid Con. intrinsecè & simpliciter N. crescit quidem malitia offensæ ex dignitate personæ, quæ offenditur. Non tamen crescit eâdem proportione, quâ personæ offensæ dignitas, nisi hæc cognoscatur cognitione perfectâ & adæquatâ, sed incremento proportionaliter decrescente, ita, ut ex dignitate infinitâ personæ offensæ sequatur malitia ordinis superioris malitiam offensarum contra creaturas, vel peccatorum venialium, etiam in infinitum crescentem, indivisibiliter excedens, & eminenter continens, non tamen malitia simpliciter infinita, quæ omnes malitias possibles in infinitum crescentes divisi-

DE PECC
divisibiliter
continetur,

Obj. 2. P
pliciter infinit
vatio formæ
jure suo, qu
stas actiones
R. Disting
infinitæ formæ
privatio causal
infinitæ est si
privat Deum j
jus divinum ir
privat Deum
peccator enim
vertens, qua
rationem ultir

Obj. 3. In
raliter & con
est jus, quo
est moraliter i
est jus ipsum L
R. Disting
moraliter in i
injuriæ intrin
subtrahi illud
raliter Deo in
sitioni, quod
juria esset infi
betæ dispositi
est jus homini
hominis cont
mensurari arit
Obj. 4. S
offenderetur

DE PECCATO MORTALI & VENIALI. 295
divisibiliter excedat, & per æquivalentiam formalem
contineat.

Obj. 2. Privatio formæ simpliciter infinitæ est simpliciter infinita; atqui offensa peccati mortalis est privatio formæ simpliciter infinitæ: quia privat Deum jure suo, quod habet velut ultimus finis in omnes nostras actiones.

ꝛ. Distinguendo maj. privatio formæ simpliciter infinitæ formalis & in re est simpliciter infinita Con. privatio causalis & in affectu solum formæ simpliciter infinitæ est simpliciter infinita N. peccatum mortale privat Deum jure suo formaliter & in effectu N. cum jus divinum in quâcunque creaturâ diminui non possit; privat Deum causaliter & in affectu jure suo Con. peccator enim se convertens ad creaturam & à Deo avertens, quantum est in se in affectu, tollit à Deo rationem ultimi finis.

Obj. 3. Injuria passivè sumpta est in injuriato moraliter & consequenter tantæ æstimationis, quantæ est jus, quod per ipsam læditur; ergo injuria peccati est moraliter in Deo, ac tantæ æstimationis, quantæ est jus ipsum Dei, adeoque simpliciter infinita.

ꝛ. Distinguendo ant. injuria passivè sumpta est moraliter in injuriato injuriæ intrinsecæ capace Con. injuriæ intrinsecæ incapace N. si reverà posset Deo subtrahi illud, ad quod jus haberet, esset injuria moraliter Deo intrinseca, quia non subesset ipsius dispositioni, quod exigeret infinitum ipsius jus, & ita injuria esset infinita, sicut in homine tantum ipsius liberæ dispositioni per injuriam subtrahitur, quantum est jus hominis. Unde patet injuriam purè in affectu hominis consistentem & Deo extrinsecam non commensurari arithmeticè divino juri.

Obj. 4. Si Deus per peccatum physicè & realiter offenderetur, tum propter physicam & realem abla-

tionem juris divini peccatum in ratione injuriæ esset simpliciter physicè infinitum; ergo ex eodem capite, quod per offensam peccati affectivè & moraliter lædatur jus divinum, peccatum in ratione injuriæ & offensæ erit moraliter infinitum.

R. Negando consequentiam: quia ad formam physicè ablatam resultat opposita privatio ex parte subiecti, in quo forma desinit, ideoque si à Deo tolleretur realiter ratio juris divini sive ultimi finis, adesset privatio formæ infinitæ. Per affectivam autem ablationem finis ultimi nihil à parte rei in Deo decedit, ideoque reipsâ nec moraliter nec physicè Deus aliquo privatur, sed injuria se tenet solum ex parte offendentis; & sicut ipsa intentatio injuriæ est ex parte offendentis, ita etiam intentata privatio est ex parte injuriantis intrinsecè, ex parte autem Dei injuriati extrinsecè & terminativè.

Obj. 5. Deus per peccatum mortale offensus communicat offensæ gravitatem superioris ordinis quam nulla satisfactio cujuscunque puræ creaturæ adæquare potest, ideo enim ad redemptionem generis humani necessaria fuit incarnatio; quia pro peccato nulla pura creatura satisfacere poterat; ergo etiam Deus communicat offensæ gravitatem simpliciter infinitam; Conf. probatur: ideo Deus offensus communicat offensæ gravitatem ordinis superioris: quia ipsius majestas & dignitas est ordinis superioris; ergo etiam communicat infinitam gravitatem: quia Deus non solum est ordinis superioris, sed etiam persona simpliciter infinita.

R. Negando consequentiam: non ideò solum Deus offensus communicat offensæ gravitatem ordinis superioris, quia ipse est in ordine superiori, sed etiam quia ad hoc sufficit terminatio extrinseca. Ut autem tribuat offensæ rationem malitiæ simpliciter & intrinsecè

DE PECC
fecè infinitat
quod implica
nis superioris
infinitum ad
naturæ divina
simpliciter: e

An plura

Peccatum v
perfectior
genere suo ver
clusâ malitiâ
in peccatum m
tione actus est
attamen ob det
hic & nunc est
materie est, e
hic & nunc
existit.

DICO 1.

esse veniale pro
88. a. 6. O.

Explicatur 8
re suo est, qu
gravem; atq
perfectæ adver
tute peccatum
perfectâ advert
tis à principio
tentia in pecc

DICO 2.

intelligi, ut i
vale, & hoc e

DE PECCATO MORTALI & VENIALI. 297
secè infinitam, deberet esse offensa Deo intrinseca,
quod implicat. Sic gratia sanctificans est qualitas ordi-
nis superioris, quam nulla qualitas naturalis usque in
infinitum adæquare potest: quia est communicatio
naturæ divinæ, ut divina est, non tamen est infinita
simpliciter: quia respicit Deum extrinsecè.

Q U Æ S T I O III.

An plura peccata venialia faciant mortale?

Peccatum veniale est triplex: ex genere suo, ex im-
perfectiōe actûs, & ex parvitate materiæ. Ex
genere suo veniale est, quod quantum est ex objecto,
seclusâ malitiâ alterius speciei, non potest excrescere
in peccatum mortale; peccatum veniale ex imperfec-
tione actûs est, quod, licet ex genere suo sit mortale,
attamen ob defectum perfectæ advertentiæ vel libertatis
hic & nunc est veniale; demum veniale ex parvitate
materiæ est, quod quidem ex genere suo est mortale,
hic & nunc tamen ob levitatem materiæ veniale
existit.

DICO 1. *Potest id, quod est ex genere mortale,
esse veniale propter imperfectionem actûs* S. Th. hic Q.
88. a. 6. O.

Explicatur & probatur: peccatum mortale ex gene-
re suo est, quod ex proprio objecto habet malitiam
gravem; atqui illud propter defectum libertatis &
perfectæ advertentiæ potest esse peccatum veniale; &
tunc peccatum veniale ex imperfectiōe actûs accedente
perfectâ advertentiâ fit mortale: quippe actus volunta-
tis à principio venialiter malus accedente plenâ adver-
tentiâ fit peccatum mortale.

DICO 2. *Peccatum veniale fieri mortale. . . Potest
intelligi, ut id, quod est veniale ex genere, fiat mor-
tale, & hoc quidem possibile est, in quantum consti-*

tuitur in eo finis, vel in quantum refertur ad mortale peccatum S. Th. hic Q. 88. a. 4. O.

Probatur : illud peccatum, quod est ratione sui objecti veniale, fit mortale, si illud ita appetatur, ut in eo statuat peccans ultimum finem præterendo illud Deo & propter illud Deum relinquendo, quod in utroque casu fit, sive enim objectum illud appetatur, ut ultimus finis, sive eligatur ut medium ad finem mortaliter malum (quo casu participat eandem malitiam cum fine) peccans illud æstimat pluris, quam Deum, & sic mortaliter peccat; pro cuius plenioris notitiâ sciendum : quod peccatum ex genere suo fiat peccatum mortale in sequentibus casibus :

1. Propter conscientiam erroneam; si vid. agatur illud, quod ex errore vincibili vel invincibili conscientia dicitur esse mortale, quod de se est solum veniale.

2. Ob finem malum : si peccatum veniale referatur ad finem mortaliter malum : ut : mendacium ad fornicationem,

3. Ob effectum malum seu grave damnum proximi aut proprium peccantis vel formaliter vel interpretativè prævisum, ut si quis prævideret, vel posset & deberet prævidere, ex mendacio oritura gravissima odia vel inimicitias,

4. Ob periculum peccati mortalis, si advertatur adesse proximum periculum labendi in mortale; juxta illud Eccl. 3. v. 27. *Qui amat periculum, in illo peribit.*

5. Ob contemptum: quia quæcunque transgressio legis vel præcepti etiam in materiâ levissimâ ex formali contemptu legis vel præcipientis semper est peccatum mortale, & quidem speciale formalis inobedientiæ.

6. Demum ob ultimum finem in veniali peccato constitutum: quando vid. affectus peccantis erga objectum peccati venialis adeò est exorbitans, ut quis

prop.

DE PECC.
propter illud
graviter oblig
DICO 3.
possum habere
m mortale...
faciunt unu
Th. hic Q. 88.
Probatur p
modo disparata a
ria vel aliquo
plicata ratione
peccatum mort
propriam ratio
multiplicantur
nunquam tamen
terioris; sicut
dentia, nunquam
atque peccata
peccati veniali
nunquam per
quod est in di
propositum p
singulis diebus
officio canonic
firum non pot
intenti; sed o
venialia. Ergo
cati venialis c
qui haberet pro
nale occurren
ret: quia exp
lis: cum veni
tale. Vel pecc
moralem con
vel effectus a

propter illud sit paratus transgredi præceptum etiam graviter obligans.

DICO 3. *Non omnia peccata venialia de mundo possunt habere tantum de reatu, quantum unum peccatum mortale... Si intelligatur, quod multa peccata venialia faciunt unum mortale dispositive, sic verum est S. Th. hic Q. 88. a. 4. O.*

Probatum prima pars: peccata venialia vel sunt omninò disparata absque omni morali connexionne in materiâ vel aliquo effectu, & tunc quantumlibet multiplicata ratione solius multiplicationis nunquam fiunt peccatum mortale: quia sola multiplicatio non variat propriam rationem peccati; quantumcunque enim multiplicentur individua unius generis vel ordinis, nunquam tamen pertingunt ad individuum ordinis superioris; sicut quantumcunque multiplicentur accidentia, nunquam pertingunt ad lineam substantiæ; atqui peccata venialia pertinent ad genus & ordinem peccati venialis; ergo quantumcunque multiplicentur, nunquam pertingunt ad gravitatem peccati mortalis, quod est in diverso ordine & genere; ideo qui habet propositum plura peccata venialia committendi: ut singulis diebus omittendi aliquam partem levem ex officio canonico, non peccat mortaliter: quia propositum non potest esse majoris malitiæ quam sint actus intenti; sed omnes actus intenti sunt tantum peccata venialia, Ergo propositum non excedit malitiam peccati venialis quantum est de se; quod addo: quia, qui haberet propositum committendi quodcunque veniale occurrens, posset per accidens peccare mortaliter: quia exponeret se proximo periculo peccati mortalis: cum venialia sint dispositiones ad peccatum mortale. Vel peccata venialia multiplicata habent inter se moralem connexionem ratione materiæ accrescentis, vel effectûs alicujus causati sub unâ directâ vel indirectâ inten-

intentione; & tunc etiam talia peccata venialia multiplicata secundum se non sunt mortale; at per accidens ratione materiæ accrescentis sunt peccatum mortale; ratio est: quia quamvis sola multiplicatio venialium per se non possit variare rationem peccati venialis, attamen per accidens ex circumstantiâ specialis connexionis in materiâ vel effectu causato peccatum, quod alioquin veniale esset, hic & nunc in individuo fit mortale. Ita quando per plura minuta furta pervenitur ad notabilem materiam, ex quâ grave damnum proximo inferitur, non idè peccatur mortaliter: quia ex omnibus præcedentibus furtis tanquam partibus integrantibus resultat peccatum mortale, sed quia advertens ad gravitatem damni hucusque illati in ultimo furto, aggravando damnum præcedentium furtorum, notabiliter lædit proximum, & peccat mortaliter. Licet enim ultimum furtum seorsim sumptum sit furtum rei levis, attamen prout connotat materias præcedentium furtorum, cum quibus materia ultimi furti grave damnum constituit, habet rationem notabilis injuriæ sufficientis ad peccatum mortale. Ità pariter omissiones singulæ in unicâ horâ canonicâ de se leves, in quantum simul sumptæ constituunt notabilis partis unius orationis canonicæ omissionem, & non præcisè per solam multiplicationem numericam constituunt peccatum grave.

Probaturs secunda pars, quia omne peccatum veniale est velut languor & infirmitas animæ, quâ fervor charitatis minuitur non quidem intensivus, sed extensivus, in quantum peccans venialiter affectum suum diffundit ad ea, quæ ad finem charitatis non ordinantur, & quia quò magis circà ea operatur, èò efficitur operatio delectabilior, intantum potest affectus peccandi crescere, ut etiam velit materiam similem mortaliter malam, quo modo, os quod mentitur, occidit animam, scilicet per assuefactionem ad mendacia etiam

men-

DE PECCAT
 moriendo cum
 honorem Dei gra
 Q. 88. a. 3. C
 ut alius peccato
 do peccandi cre
 om constituat in
 eri habitum, in
 ordum habitum
 talia, èò magi
 peccatum mortale
 19. qui sper

Q

Qualia peccata

Orus sensua
 circa objec
 arduitate
 sensibile pro
 potentia per p
 ordinatum si
 saltem intery
 mmativus pec
 morosa dele
 1. Morosa
 re illicita pe
 mentata.

1. Volun
 morosa à morâ
 mberet, sed
 advert
 reprimere n
 reprimere, &
 instanti ce
 2. De r

DE PECCATO MORTALI & VENIALI. 301
mentiendo cum gravi damno proximi, vel in materiâ
honorem Dei graviter lædente; vel ut loquitur S. Th.
hic Q. 88. a. 3. O. *Augmentatâ dispositione vel habitu*
per actus peccatorum venialium, in quantum potest li-
bido peccandi crescere, quod ille, qui peccat, finem
suum constituat in peccato veniali. Nam unicuique ha-
benti habitum, in quantum huiusmodi, finis est operatio
secundum habitum, ideò, quo magis multiplicantur
venialia, eò magis fit dispositio ad mortem animæ per
peccatum mortale facilè incurrendam: juxta illud
Eccl. 19. qui spernit modica, paulatim decidet.

Q U Æ S T I O I V.

Qualia peccata sunt motus sensualitatis circa ob-
jecta illicita?

MOTUS sensualitatis est actus appetitûs sensitivi
circâ objectum vel absolutè delectabile, vel
habens arduitatem conjunctam; appetitus enim per
bonum sensibile proprio modo immutatur, sicut quæ-
libet potentia per proprium objectum; si objectum il-
lud inordinatum sit, potest appetitus sensitivus acce-
dente saltem interpretativo voluntatis consensu esse
consummatus peccati & hoc peccatum plerumque
vocatur morosa delectatio. de quâ,

Nota 1. Morosa delectatio est voluntaria delectatio
de aliqua re illicita per cogitationem velut præsentem re-
præsentatâ.

Dicitur 1. *Voluntaria delectatio*; quia non appel-
latur morosa à morâ temporis, quo voluntas delecta-
tioni inhæret, sed à morâ rationis & voluntatis, quâ
post plenam advertentiam voluntas delectationem pro-
hibitam reprimere negligit, cum tamen posset & de-
beret reprimere, & ita peccatum morosæ delectatio-
nis in uno instanti contingit.

Dicitur 2. *De re illicita*; In quâcunque materiâ
in-

injustitiæ, luxuriæ &c. Quibus particulis excluduntur delectationes de cogitatione, modo aut circumstantiâ rei illicitæ, quæ absolute possunt esse objectum honestum. Benè tamen attendendum, quodnam sit objectum delectationis; de cogitatione delectamur, quando motivum delectandi non est res cogitata, quia ipsa res in se delectabilis & appetenti conveniens est, sed ipsam voluntas abhorret & detestatur, sed motivum delectandi est ipsa honestas vel bonitas cognitionis, quâ cognoscenti conveniens est ipsa cognitio scèditatis, quam habemus de tali objecto; ita homines iusti, Angeli habent complacentiam de exactâ cognitione gravissimorum peccatorum: de re cogitatâ delectamur, quando motivum delectandi est delectabilitas ipsius rei cogitatæ, ipsaque cogitatio est solum conditio sine quâ non. Eodem modo delectari possumus de circumstantiâ actionis illicitæ & non de ipso opere; sic videt quis casum hominis ebrii, sed neque gaudet de casu, neque de ebrietate, sed tantum de modo, quo de latere in latus corruit. &c.

Dicitur 3. *De re velut presente representatâ*: si enim sit de re quatenus futurâ vel exequendâ, non est solum consensus in delectationem, sed etiam in ipsum opus, quod est longè majus & distinctum peccatum à morosâ delectatione, & solet appellari delectatio operosa, ita qui habet simplicem complacentiam de fornicatione sibi in mente delectabiliter representatâ, absque voluntate tamen faciendî opus, peccat peccato morosæ delectationis; si ulterius progrediatur ad desiderium peccandi & ad consensum in opus oblatâ occasione exequendum, gravius peccat peccato operosæ delectationis.

Nota 2. Delectatio de objecto illicito alia est spiritalis alia carnalis vel sensualis; delectatio morosa spiritalis est inordinata complacentia voluntatis in
ob-

DE PEC
objecto illicito
mutatione se
la carnalis vel
petitûs leniti
so cum imr
hæc est vel
proportione
ur de visu pu
loris, gustu
commotionet
et naturâ suâ

DICO. D
sicut operat
lum in quo q
nisi in eo, q
actus inferior
brorum possu
quod deficit
eos secundum
O & ad 1.

Explicatur
Positio 11
delectatio de
& delectabili
rei non mala
vel aliquis r
ergo neque c
accidens fieri
saltem venia
nationis in t
indebiti, v
etiam rem ce
propter obi
vitiaræ lubr
re in delect

objecto illicito velut præsentate repræsentato absque immutatione sensuum gustûs, tactûs. Delectatio mortalis carnalis vel sensualis est inordinata complacentia appetitûs sensitivi in bono sensibili ut præsentate apprehenso cum immutatione sensuum Gustûs, Tactûs; & hæc est vel purè sensualis & organica sistens in purâ proportionem organi cum objecto, ut si quis delectetur de visu pulchræ picturæ, lepidæ comedie, odore floris, gustu dulcis cibi. Vel est venerea adferens commotionem spirituum generationi subservientium ex naturâ suâ tendentem ad actum generationis.

DICO. *Delectatio qualibet potest comparari ad duo, scilicet operationem, quam consequitur, & ad objectum in quo quis delectatur... nullus enim delectatur nisi in eo, quod est conforme appetitui eius... & actus inferiorum virium & etiam exteriorum membrorum possunt esse peccata mortalia, secundum quod deficit ordinatio superioris rationis regulantis eos secundum rationes aternas, S. Th. hic Q. 74. a. 8. O & ad 1.*

Explicatur conclusio sequentibus positionibus:

Positio prima: per se loquendo nullum est peccatum delectatio de cogitatione, vel aliquo modo artificioso & delectabili rei illicitæ. Ratio est: quia delectatio rei non malæ non est mala; atqui cogitatio rei malæ, vel aliquis modus mirabilis talis rei non est malus; ergo neque de his voluntariè delectari. Attamen per accidens fieri potest, ut ejusmodi delectatio sit mala saltem venialiter, vel ex intermissione debitæ ordinationis in bonum finem, vel ex adjunctione finis indebiti, vel ob periculum consensûs in ipsam etiam rem cogitatam. Ita in cogitatione rei venereæ propter objecti delectabilis vehementiam & naturæ vitiatæ lubricam propensionem periculosum est sistere in delectatione solius cogitationis, vel alterius circum-

cumstantiæ rei veneræ: cum semper subsit periculum, ne rapiatur appetitus in delectationem rei cogitatæ.

Dices: non licet desiderare vel efficaciter velle aliquem modum artificiosum, qui est inseparabilis ab actu malo; ergo etiam non licet delectari de tali cogitatione vel modo artificioso.

R. Negando conseq. Quia simplex complacentia sequitur conditionem objecti, ut est in apprehensione: apprehensio autem præscindit modum artificiosum ab ipsâ malitiâ operis, & est per accidens, quod tale artificium in materiâ illicitâ reperiatur. Desiderium autem & efficax voluntas fertur in rem, sicuti est à parte rei.

Positio 2da: Consensus in delectationem de re malâ cogitatâ semper est malus, & peccatum vel mortale vel veniale pro qualitate objecti. Ratio est: quia omnis deliberata voluntas rei malæ est mala, sed consensus in delectationem rei malæ est deliberata voluntas rei malæ, cum delectatio & operatio reducantur ad idem genus; ita ad iustitiam æquè pertinet delectari de operibus iustis, ac operari iustè, & ipsæ delectationes sunt propter operationes; igitur si opus sit malum mortaliter, etiam delectari deliberatè de tali opere erit peccatum mortale.

Dices: si morosa delectatio esset peccatum, foret præcepto: *non concupisces*: prohibita, atqui illo præcepto solum prohibetur concupiscentia, quæ est voluntas efficax, delectatio verò morosa est solum simplex complacentia & voluntas inefficax.

R. Negando mi. Quia præcepto: *non concupisces*: prohibetur etiam simplex complacentia de opere illicito: nam qui de tali objecto voluntariè delectatur, concupiscit illud, non quidem ad efficiendum, quæ est voluntas efficax; sed solum ad sese oblectandum per amorem simplicis complacentiæ, adeoque habet concupiscentiam

DE PECC
 riam operis h
 curivè & in et
 Positio 3ri
 te illicitâ sectu
 quia lege posi
 to est: quia
 malis delectat
 intellectum al
 equi substanti
 tum; ergo ne
 peccat ad min
 canibus delec
 carnes illâ die
 Positio 4ta.
 aliquid opus
 de illo conditi
 operis. Ratio e
 mala: sed qua
 luntas operis
 gatus dicendo
 mortua: com
 Dixi: sub con
 ditio adjecta r
 auferat; ut e
 nulla circumst
 desiderium v
 ita quoque il
 renni calicem
 auferat quide
 furi. Præter
 conditio auffe
 habetur pro
 præsentari if
 quin simul
 nullo præc
 1. 2. 2

DE PECCATO MORTALI & VENIALI. 305
tiam operis habendi affectivè & in esse voliti, non executive & in esse rei.

Positio 3^{ta}. Non est peccatum mortale delectari de re illicitâ secundum se & absolutè, si talis res sit illicita, quia lege positivâ vel voluntario voto est prohibita; ratio est: quia in ejusmodi objectis tantum extrinsecè malis delectatio fertur in substantiam operis, quæ per intellectum ab extrinsecâ prohibitione præscinditur; atqui substantia operis sic præcisâ nullam habet malitiam; ergo neque delectatio habet malitiam; ita non peccat ad minus graviter, qui die veneris cogitans de carnibus delectatur de esu carniûm absque proposito carnes illâ die comedendi.

Positio 4^{ta}. Non est peccatum mortale desiderare aliquod opus hic & nunc prohibitum, vel delectari de illo conditionatè sub conditione auferente malitiam operis. Ratio est: quia non nisi voluntas operis mali est mala; sed quando conditio auferat malitiam, non est voluntas operis mali. Ita per se loquendo non peccat conjugatus dicendo: ducerem aliam uxorem, si mea esset mortua; comederem carnes, si non esset dies veneris &c. Dixi: sub conditione auferente malitiam, nam si conditio adjecta malitiam vel nullo modo vel non ex toto auferat: ut contingit in actibus intrinsecè malis, qui nullâ circumstantiâ vel conditione cohonestari possunt, desiderium vel delectatio conditionata est peccatum ita quoque ille peccat, qui habet desiderium auferendi calicem, si non esset res sacra; cum conditio auferat quidem malitiam sacrilegii non tamen malitiam furti. Præterea in objectis & actibus intrinsecè malis conditio auferens malitiam est impossibilis, ideoque habetur pro non adjecta; nec in ullo statu potest representari istorum objectorum vel actuum materia, quin simul representetur malitia, consequenter in nullo præcisionis statu potest voluntas vel appetitus

fenſitivus in materiam tendere, quin ſimul indirec-
tendat in malitiam. Sic non excuſatur à peccato, qui
ſerio vellet blaſphemare, aut fornicari, ſi eſſet lici-
tum; aliud foret, ſi aliquis hoc modo loquendi vel-
let indicare internam naturæ propenſionem, quam ta-
men recordatione divinæ legis cupit reprimere, nec
habet complacentiam de malo opere; qui vellet occi-
dere inimicum, ſi iudex eſſet, mortaliter peccat, ſi
velleitas illa oriatur ex affectu odii. In materiâ venereâ
practicè ſemper eſt malum, intellectu inhærere ob-
jecto venereo, & per voluntatem illud approbare ſub
conditione, ſi quis in tali ſtatu eſſet, in quo actus
venereus ſibi liceret. Ratio eſt: quia eſt peccatum mor-
tale ponere aliquid, ex quo ex natura rei ſequuntur mo-
tus venerei; ſive dare cauſam proximam intra genus
luxuriæ ad motus inhoneſtos; atqui complacentia vo-
luntatis de actu vel objecto venereo etiam ſub condi-
tione eſt cauſa talium motuum. Ergo.

Positio ſta. Conſentire in delectationem veneream
extra ſtatum matrimoniale ſemper eſt peccatum mor-
tale, ſub quacunque conditione id fiat. Ratio eſt:
quia conſentire in delectationem, quæ in ſe gravem
difformitatem & repugnantiam habet cum recta ratio-
ne eſt grave peccatum; ſed delectatio venerea extra
ſtatum matrimoniale gravem repugnantiam habet
cum regulis rectæ rationis, & eſt pro varietate ob-
jectorum, circa quæ verſatur mens venereè ſeſe oble-
ctantis; aut inchoata mollities, & ita peccatum con-
tra naturam; aut fornicatio. Nec hic datur levitas
materiæ; quia, quantumcunque ſit parva delectatio,
ex natura ſua tendit in majorem & majorem, ac ita
voluntariè conſentientem exponit proximo periculo
conſentiendi in majorem delectationem. Quod hodie
certum eſt poſt damnatam propoſitionem 40. ab Alex.
VII. *Eſt probabilis opinio, qua dicit, eſſe tantum ve-
niale*

DE PECC
niale ofculum
ſenſibilem, qu
ſus ulterioſis

Positio ſta
peritu ſenſitivo
ſtratione adv
obſque omni a
placitæ eſt pe
habet diſpliceri
tatur intellectu
æquivalenter co
centiam ſuſperi
ſentire. Et cer
actum contrari
allicit voluntate
moraliter ſemp
ſentiendi.

Positio ſta
cate, qui poſt
rum ſine ratio
bito conatu in
vertendo. ratio
delectationem
interpretativus
maſ, atqui qu
bet diligentiam
ream, interpre
nim interprete
motum, & tar
nitur; etiam t
ratio regat pot
tionis; conſeq
& quantum fier
illa paſſione re
ad culpam;

niale osculum habitum ob delectationem carnalem & sensibilem, quæ ex osculo oritur, secluso periculo consensus ulterioris & pollutionis.

Positio 6ta. Exsurgentibus motibus illicitis in appetitu sensitivo: ut motu vindictæ, odii, libidinis. Si ratione advertente voluntas se merè negativè habeat absque omni actu contrario positivo etiam simplicis displicentiæ est peccatum mortale: ratio est, quia, qui non habet displicentiam de objecto, quod practicè repræsentatur intellectui velut rectæ rationi dissonum, habet æquivalenter complacentiam illius, & si voluntas displicentiam suspendat, hoc ipso interpretativè censetur consentire. Et certè, si voluntas nullum omninò eliciat actum contrarium motui circa objectum malum, quod allicit voluntatem ad consensum illicitum, voluntas moraliter semper est exposita proximo periculo consentiendi.

Positio 7ma. Verius videtur: illum mortaliter peccare, qui post plenam advertentiam motuum pravorum sine rationabili causa illos permittit, nullo adhibito conatu in contrarium saltem animum ad alia divertendo. ratio est: quia interpretativus consensus in delectationem veneream est peccatum mortale: quia interpretativus consensus in moralibus æquivalet formali, atqui qui post plenam advertentiam non adhibet diligentiam ad reprimendam delectationem veneream, interpretativè consentit in illam: consentit etenim interpretativè, qui potest & tenetur reprimere motum, & tamen non reprimat; potest: ut supponitur; etiam tenetur: quia est obligatio naturalis, ut ratio regat potentias inferiores ac dirigat in bonum rationis; consequenter ut motus inordinatos corrigat, & quantum fieri potest impediatur; & si sit negligens in illa passione reprimenda, illa inordinatio imputabitur ei ad culpam; quemadmodum superiori imputatur excessus

cessus subditi, quem ille potest & tenetur impedire; dixi: absque rationabili causa: quia cessante proximo vel probabili periculo consensus non est peccatum, si non adhibeantur efficacia media ad reprimendos tales motus, dum subest honesta & rationabilis causa illos permittendi: ut si ex conatu resistentiæ graviores motus timeantur; ratio est: quamvis enim præceptum: *non concupisces*: sit negativum, quo omnes venereæ delectationes extra matrimonium semper & pro semper prohibentur; attamen in quantum præcipitur positiva resistentia, est affirmativum, quod non pro semper, sed pro tunc obligat, quando vel est periculum consensus, vel absque incommodo & causa excusante servari potest.

Positio 8va. Est peccatum mortale non vitare quamcunque causam etiam honestam turpium motuum, si subest probabile periculum consensus in delectationem veneream, nisi necessitas excuset; ratio est: quia eodem præcepto, quo peccatum prohibetur, est etiam proximum periculum prohibitum. Unde, si cui per experientiam constet, quod audiendo Confessiones soleat consentire in pravas delectationes, tenetur ab auditione confessionum abstinere. Dixi: nisi gravis necessitas excuset; ut contingit in Parocho, qui ex officio obligatur audire confessiones; hic, si præparato animo ad non consentiendum, & invocato divino auxilio ad hoc tribunal accedat, non peccat: quia non censetur in morale periculum peccati sese conjicere, qui non temerè sed necessitate compellente ex bono fine ejusmodi occasione sese committit, & Deus facienti seriò quod est in se, divinamque gratiam humiliter petenti gratiam suam non denegabit.

Positio 9na. Ponere actionem ex naturâ suâ turpem & mortaliter culpabilem in genere luxuriæ: ut imaginationem turpem, aspectum objecti turpis, ex quibus

DE PECC
sequatur mor
mortale moll
tantum tales a
curi sunt pecca
rit in suâ causâ
res Theologi à
nialiter malam
inhonesti absq
quæ valde ratio
me, quod homo
re omniæ actio
necessariam con
piculum sit, ne r
do ablit pericul
licet in materiâ v
ad delectatione
tam-n paritas n
voluntarios in ca
periculo consen
nem, aut aliud
Positio 10ma
tio venerea præ
entia genus luxur
venialiter. Ratio
ad vitandas caus
abus aliàs direct
positus ex infirmi
proveniens; atq
est solum remota
ex natura infirmi
veniant, attamen
illius effectus lect
male: est enim
proclivi formentu
natura facile inci

sequatur motus turpis, vel pollutio, est peccatum mortale mollitiei indirectè voluntarium. Unde non tantum tales actiones turpes, sed etiam motus inde secuti sunt peccata mortalia: quia sunt effectus voluntarii in suâ causâ. *Dixi*: peccatum mortale: quia plures Theologi à peccato mortali excusant actionem venialiter malam, ex quâ prævidentur secuturi motus inhonesti absque periculo consensûs; dant rationem: quia valde rationabile est & humanæ fragilitati conforme, quod homo sub peccato mortali non teneatur evitare omnem actionem venialiter malam, v.g. vanam & non necessariam conversationem cum altero sexu, ex quâ periculum sit, ne motus delectationis veneræ oriatur, modo absit periculum consensûs. Unde juxta hos DD. res licet in materiâ veneræ non detur levitas materiæ quoad delectationem veneræ directè intentam, datur tamen parvitas materiæ quoad motus indirectè solum voluntarios in causâ venialiter malâ secluso consensu vel periculo consensûs in ipsam delectationem, pollutionem, aut aliud opus turpe.

Positio. 1. omnia. Non est peccatum mortale delectatio veneræ præter intentionem secuta ex causâ, quæ extrâ genus luxuriæ est culpabilis, sive mortaliter sive venialiter. Ratio est: quia lex ordinariè non obligat ad vitandas causas quascunque remotas & indirectas actûs aliàs directè prohibiti, præsertim si sit effectus potius ex infirmitate naturæ quam per se à tali causâ proveniens; atqui causa culpabilis extrâ genus luxuriæ est solum remota causa turpium motuum, qui potius ex naturæ infirmitate, quam ex talibus causis proveniunt, attamen talem causam ponere erit intra genus illius effectûs secuti præter intentionem peccatum veniale: est enim inordinatum naturæ ad hoc vitium proclivi fomentum addere, & cum hæc passio ex sua natura facile incitetur ad malum, studiosus puritatis

conabitur evitare causas etiam remotas & per accidens
causantes tales motus, si commodè evitari possint.

Positio 11ma. Nullum est peccatum ponere cau-
sam necessariam vel utilem, ex qua prævidetur præter
intentionem & absque periculo consensûs motus inho-
nestus secuturus. ratio est: quia talis motus nec direc-
tè nec indirectè est voluntarius; non directè, ut
supponitur; nec indirectè: quia tunc indirectè ali-
quis effectus est voluntarius, quando quis omittit im-
pedire vel facere, quod impedire vel facere tenebatur;
sed nemo tenetur abstinere ab actibus ex quibus prævi-
det secuturum motum inhonestum, dum habet ratio-
nabilem causam talem actum honestum exercendi.

Positio 12ma. Delectatio morosa de peccato car-
nali cum persona conjugata vel religiosa habet plures
specie malitias, sive delectans illas circumstantias obje-
cti speciem mutantem intenderit sive non. Ratio est:
quia non sola voluntas operis, sed etiam delectatio de
opere sequitur naturam operis; si igitur in opere inve-
niantur distinctæ specie malitiæ; tales etiam erunt in
ipsa delectatione, & si opus, de quo est delectatio, à
circumstantia non præscindit, etiam delectatio non
præscindit, ideoque, si tales circumstantiæ aliunde
sunt cognitæ, licet personæ explicitè sub tali circum-
stantia non apprehendatur, nihilominus, quia dele-
ctans morosè circumstantiam objecti non ignorat, &
tamen vult delectari de nefario opere cum persona ta-
lem circumstantiam habente, eadem circumstantiæ
implicitè & interpretativè sunt voluntariæ, & in ob-
jecto de quo delectatur, interpretativè intentæ: con-
cupiscit enim ad delectandum personam apprehensam,
quam novit tali circumstantia affectam, propter quam
specialiter objectum nec delectationis, nec operis esse
debet.

D

De p

Præter ea,
lantario
& omissione,
hic recolenda
omissionis.

De peccata con

Suppono:
positivus,
est agere, ut:
carum omissionem
quis tenetur,
Dum urget pe
elemosynam.
retinendi alien
DICO. Si
omissionis m
loquuntur de
formaliter sic
2. 6. O.

Probat 1.
distinguantur spe
omissio est pr
affirmatio & ne
ferunt specie m
dem rationis at
videre non est
Probat 2.
distinguantur fi
possunt ordina